

Αντί για επιδόματα, αναπτυξιακή δημόσια πολιτική

Του ΜΑΝΟΥ ΜΑΤΣΑΓΓΑΝΗ

Εδώ και αρκετά χρόνια, έχει επικρατήσει η ομιλία του εκάστοτε πρωθυπουργού στα εγκαίνια της Διεθνούς Εκθεσης Θεσσαλονίκης να περιέχει εξαγγελίες νέων παροχών. Δεν ήταν πάντα έτσι – αρκεί κανείς να ρίξει μια ματιά στο κείμενο της ομιλίας του Κώστα Σημίτη στις 7 Σεπτεμβρίου 1996, ακριβώς 15 ημέρες πριν από τις εκλογές, όπου οι παρευρισκόμενοι αντί παροχολογίας έγιναν αποδέκτες μιας σφοδρής καταγγελίας της παροχολογίας, και της δημοσιονομικής ανευθυνότητας εν γένει.

Ως γνωστόν, η συνετή διαχείριση διήρκεσε όσο και οι κυβερνήσεις Σημίτη – από το 2004 η χώρα μπήκε στον δρόμο του δημοσιονομικού εκτροχιασμού. Τα υπόλοιπα είναι Ιστορία: ενώ το 2009 το μέσο κατά κεφαλήν εισόδημα στην Ελλάδα ήταν μόλις 6% κάτω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης των (σημερινών) 27 κρατών-μελών, το 2019 είχε φτάσει να είναι 34% χαμηλότερο, ενώ ακόμη και σήμερα παραμένει 29% κάτω από τον μέσο όρο της Ε.Ε. Εν έτει 2025, δεκαπέντε ολόκληρα χρόνια μετά την οιονεί χρεοκοπία, είμαστε μεν πλουσιότεροι από τη Βουλγαρία, και περίπου στο ίδιο επίπεδο με τη Λετονία, αλλά φτωχότεροι από όλους τους άλλους Ευρωπαίους.

Θα περίμενε κανείς ότι μια τέτοια καθίζηση θα «εμβολιάζε»

το πολιτικό σύστημα κατά της παροχολογίας. Αντιθέτως, και σε αυτό το θέμα συνέβη ό,τι συνέβη με το τέλος της πανδημίας, όταν η ευγνωμοσύνη μας για τους γιατρούς και τις νοσοκόμες (αλλά και για τους ντελιβεράδες, τους υπαλλήλους των σούπερ μάρκετ και τους άλλους «εργαζομένους πρώτης γραμμής») μεταβλήθηκε στη συνήθη αδιαφορία για τις αμοιβές τους και για τις συνθή-

Η χώρα δεν χρειάζεται νέες παροχές. Αυτό που χρειάζεται είναι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης.

κες εργασίας τους: με ευθύνη των πολιτικών, και με συνενοχή των μίντια και των ψηφοφόρων, το πολιτικό σύστημα επανήλθε στην πεπατημένη.

Με την προηγούμενη κυβέρνηση, η παροχολογία (όπως και πολλά άλλα πεπραγμένα της) είχε κάτι το κωμικό: το περίφημο «πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης», που εξήγγειλε ο Αλέξης Τσίπρας από το βήμα της ΔΕΘ στις 13 Σεπτεμβρίου 2014 (πρωτού δηλαδή γίνει πρωθυπουργός), ήταν τόσο εκτός τόπου και χρόνου, που μπήκε αμέσως στο αρχείο. Με τη σημερινή κυβέρνηση, η παροχολογία συνεχίζεται, αλλά χρηματοδο-

τείται από κοινοτικά κονδύλια, επιτρέποντας στη χώρα να παροσιάζει αξιοζήλευτες δημοσιονομικές επιδόσεις.

Πρόκειται για πανούργα επιλογή – μόνο που τα εν λόγω κοινοτικά κονδύλια δεν διατίθενται στα κράτη-μέλη για να τα μοιράζουν στους ψηφοφόρους, αλλά για να αντιμετωπίσουν διαρθρωτικά προβλήματα. Οι πόροι της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής δίνονται για τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας, όχι για τον πλουτισμό απατεώνων με πολιτική κάλυψη. Οι πόροι του ΕΣΠΑ και του Ταμείου Ανάπτυξης στοχεύουν στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων, όχι στην επιδότηση μιας παρασιτικής βιομηχανίας εικονικής κατάρτισης. Οι πόροι του Ταμείου Ενεργειακής Μετάβασης υπάρχουν για να διευκολύνουν την ενεργειακή μετάβαση κάνοντάς την πιο ομαλή και πιο δίκαιη, όχι για να επιδοτούμε τον λογαριασμό του κλιματιστικού σε βίλες της Μυκόνου. (Το 2022 η Ελλάδα δαπάνησε για την αντιμετώπιση της ενεργειακής κρίσης 5% του ΑΕΠ, πολύ περισσότερο από ό,τι κάθε άλλη χώρα της Ε.Ε. και του ΟΟΣΑ. Στη δεύτερη θέση, με μόλις 2,8% του ΑΕΠ, ισοβαθμούσαν η Ιταλία και η Πολωνία. Τα κοινοτικά κονδύλια κάλυψαν μεγάλο μέρος του κόστους των μέτρων, αλλά όχι το σύνολο: σχεδόν το μισό, ή 2,2% του ΑΕΠ, προήλθε από εθνικούς πόρους.)

Ακόμη και τα κοινωνικά επιδόματα πλησιάζουν το σημείο κορεσμού (ενώ οι συντάξεις το έχουν ξεπεράσει προ πολλού). Τα κενά κοινωνικής προστασίας ήταν κραυγαλέα προ κρίσης, συνεπώς η θεσμοθέτηση νέων ευρωπαϊκού τύπου προγραμμάτων υπήρξε επιβεβλημένη. Όμως ακόμη και εδώ, η χώρα δεν χρειάζεται νέες παροχές. Αυτό που χρειάζεται είναι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης (και κυρίως θέσεις εργασίας) για τους ανέργους, προγράμματα κοινωνικής επανένταξης για τους δικαιούχους ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, αντί νέων επιδομάτων ενοικίου μια αποτελεσματική πολιτική για προσιτή κατοικία, και αντί voucher βρεφονηπιακών σταθμούς υψηλής ποιότητας και χαμηλού κόστους σε όλη την επικράτεια για όλα τα παιδιά που γεννιούνται στη χώρα μέχρι να πάνε στο νηπιαγωγείο.

Με άλλα λόγια, αυτό που χρειάζονται η οικονομία και η κοινωνία είναι μια αναπτυξιακή δημόσια πολιτική. Αυτό είναι το μέτρο με βάση το οποίο θα κριθεί η ομιλία του πρωθυπουργού το Σάββατο 6 Σεπτεμβρίου.

Ο κ. Μάνος Ματσαγγάνης είναι καθηγητής Δημόσιας Οικονομικής στο Πολυτεχνείο του Μιλάνου και επικεφαλής του Προγράμματος Ελληνικής και Ευρωπαϊκής Οικονομίας του **EVIAMEP**.